

Το Τριώδιο, ως οδηγός για την ψυχοσωματική κάθαρση.

Γράφει ο Ηρακλής Ρεράκης, Καθηγητής Παιδαγωγικής-Χριστιανικής
Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

Το Τριώδιο, αποτελεί μια πνευματική περίοδο, που μας προσγειώνει στην αλήθεια μας. Που μας θυμίζει τον σκοπό της ζωής μας και τα όριά της. Που μας δείχνει την ματαιότητα των σκοπών, των επιδιώξεων και των προτεραιοτήτων μας. Που μας επαναφέρει στην υπαρξιακή μας πραγματικότητα. Που μας οδηγεί στον δρόμο, που ίσως χάσαμε.

Είναι μια Περίοδος, που ζούμε κάθε χρόνο για να μας θυμίζει τον ρόλο του χρόνου στη ζωή μας αλλά και το καίριο θέμα, που συνήθως ξεχνάμε, τον τρόπο επιστροφής στην αφετηρία που ξεκινήσαμε.

Το Τριώδιο της Εκκλησίας, μας διδάσκει και μας επιμορφώνει, για μια ακόμη φορά, μέσω της λατρείας, της Προσευχής, της Νηστείας, της Εγκράτειας, της Κάθαρσης, της Αγάπης και όλων των Αρετών, στον τρόπο ζωής και σωτηριακής επικοινωνίας μας με τον Θεό και τον συνάνθρωπο.

Το εκκλησιαστικό Τριώδιο, ως πνευματική πυξίδα, μας προσανατολίζει στα μυστικά των σταδίων των αρετών, κατά τη χριστιανική διδασκαλία, που έχουν ως αφετηρία τους τη μεγάλη απόφαση της μετάνοιας,

το θαύμα του Θεού για τη σωτηρία μας, «τη θεία δωρεά, που ανυψώνει τον άνθρωπο, από τον Άδη στο φως του Θεού», κατά τον Άγιο Σωφρόνιο του Έσσεξ.

Το Τριώδιο, με όλη τη θεία Σοφία, που το στολίζει, αποτελεί τη μόνη ορθή αρχή και βάση της πνευματικής μας ζωής. Ο δρόμος της μετάνοιας που μας προσφέρει, δεν είναι απλώς ένας εσωτερικός αγώνας αυτοκριτικής του εαυτού μας, αλλά μια συνειδητή ομολογία ότι, για να πλησιάσουμε τον Λυτρωτή του κόσμου, το πρώτο και κύριο είναι η ταπείνωση.

Η ταπείνωση έχει, ως πνευματικό τέκνο της, την κάθαρση. Κάθαρση, ωστόσο, δεν αποφασίζει να κάνει κάποιος, όταν αισθάνεται και πιστεύει πως είναι καθαρός. Γι' αυτό το πρώτο βήμα, που χρειάζεται να κάνουμε, για να μπούμε στο στάδιο της κάθαρσης του Τριωδίου είναι να αποδεχθούμε, εν ταπεινώσει, ότι είμαστε αμαρτωλοί, ανάξιοι και ακάθαρμοι και ότι η μόνη ελπίδα μας είναι να μας προσλάβει Εκείνος, ο Αναμάρτητος, στο Σώμα του, με την αγάπη, το έλεος και την ευσπλαχνία Του και να μας βοηθήσει διά του Αγίου Πνεύματος, να καθαριστούμε από πάσης κηλίδος.

Κάθε βήμα, όμως, για την κάθαρση, είναι ανάγκη να συνοδεύεται από την ταπεινότητα και την αίσθηση της αμαρτωλότητας. Το «Κύριε ελέησόν με τον αμαρτωλό», είναι ανάγκη να γίνει συνοδός της ζωής μας.

Για τους Αγίους μας, αποτέλεσμα της αληθινής ταπείνωσης είναι η αληθινή μετάνοια. Η διά της ταπεινώσεως μετάνοια μας διδάσκει πώς να αποβάλουμε από μέσα μας κάθε πονηρή σκέψη και κάθε κοσμική και βιωτική μέριμνα, που απειλούν και εμποδίζουν την πνευματική μας πρόοδο και κάθαρση.

Ο Άγιος Σωφρόνιος θεωρούσε πολύ σημαντικό, στην πνευματική μας πορεία, το να μπορούμε να αποδειχθούμε όχι άξιοι, αλλά «ανάξιοι του Θεού». Αυτό, όντως, μπορεί να επιφέρει μια τεράστια αλλαγή στη ζωή μας, καθώς θα μας απαλλάξει από τις αγωνίες, τις έγνοιες και τις φροντίδες που γεμίζουν τις ψυχές μας, όταν γινόμαστε δούλοι των βασικών και θεμελιακών παθών της κοσμικής ζωής: Της φιλοπλουτίας, της φιλοδοξίας και της φιληδονίας. Να γιατί ο Απ. Παύλος ομιλεί για την ελευθερία από τη δουλεία των παθών. Σε αυτήν την απελευθέρωση από τα πάθη βοηθά η νηστεία του Τριωδίου.

Η πρώτη νηστεία που προτείνει το Τριώδιο είναι εκείνη του Εγωϊσμού, της υψηλοφροσύνης. Έτσι, γεννιέται η ταπείνωση, που μας βοηθάει να αισθανθούμε την αναξιότητα που βίωνε ο Τελώνης, σκυμμένος καθώς ήταν σε μια γωνιά του Ναού: «Και ο Τελώνης στεκόταν μακριά από το θυσιαστήριο και δεν ήθελε ούτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό, αλλά κτυπούσε το στήθος του, λέγοντας: «Ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ» (Θεέ μου, σπλαχνίσου με τον αμαρτωλό και συγχώρησέ με)» (Λουκ. 18, 13).

Ο υπερήφανος άνθρωπος, όπως ήταν ο Φαρισαίος, δεν μπορεί να μετανοήσει, διότι η μετάνοιά του είναι πλασματική και υποκριτική, είναι μετάνοια των χειλέων και όχι της καρδιάς, μετάνοια λεκτική και όχι ουσιαστική, μετάνοια επιδεικτική, τυπική και ψεύτικη και όχι αληθινή, καθώς δεν έχει, ως αφετηρία της, την ταπείνωση, όπως βεβαιώνει με τη στάση του ο ίδιος:

«Ο Φαρισαίος, προσευχόμενος στάθηκε αγέρωχα και επιδεικτικά για να προκαλεί εντύπωση, για να δοξάσει τον εαυτό του και τις αρετές του νόμου, που εφάρμοζε, συγκρίνοντάς τον, μάλιστα, με τους άλλους: Θεέ μου σε ευχαριστώ, γιατί δεν είμαι, όπως οι άλλοι άνθρωποι, άρπαγες, άδικοι, μοιχοί ή όπως αυτός ο τελώνης. Εγώ νηστεύω δύο

φορές την εβδομάδα, δίδω το ένα δέκατο από όλα όσα αποκτώ» (Λουκ. 18, 11-12).

Κρίνει μόνος του τον εαυτό του και καμαρώνει, θεωρώντας πως είναι άξιος έναντι του Θεού και πως έχει ήδη κατακτήσει, με τις πράξεις του, τον Παράδεισο. Ακολουθούσε την Ιουδαϊκή παράδοση, όπου οι άνθρωποι είχαν μάθει να προσεύχονται, τυπικά και να τηρούν τον νόμο ευσεβιστικά και θρησκόληπτα, αλλά, μόνον εξωτερικά, χωρίς ταπείνωση, συντριβή, μεταμέλεια, επιστροφή, δηλαδή, χωρίς αληθινή μετάνοια. Θεωρεί ότι η επικοινωνία του με τον Θεό, αποτελεί το πρότυπο της σχέσεως με τον Θεό, ότ εκφράζει το θέλημα του Θεού και πανηγυρίζει γι αυτήν, με τόση περηφάνια για τη δικαίωσή του, που είναι βέβαιος ότι κανείς δεν μπορεί να φέρει αντίρρηση.

Το Τριώδιο, όμως, εκφράζοντας το νέο Πνεύμα, που έφερε ο Θεάνθρωπος στον κόσμο, μας προσγειώνει στην ορθόδοξη πνευματικότητα, που είναι καρπός του Αγίου Πνεύματος και μας προτρέπει να απομακρυνθούμε από τέτοιες ψεύτικες αγκυλώσεις εγωϊσμού και αυτοϊκανοποίησης, για κατορθώματα που δεν ευλογεί ο Θεός, Γι' αυτό ο Χριστός συμβουλεύει: «Πας ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται ο δε ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται». «Ο Θεός υπερηφάνους αντιτάσσεται ταπεινοίς δε δίδωσι χάριν».

Και ο Ιερός Χρυσόστομος επισημαίνει: «Η κατάβαση της ταπεινώσεως γίνεται ανάβαση. Η ταπείνωση είναι η θύρα της βασιλείας. Τίποτε δεν είναι υψηλότερο από την ταπεινοφροσύνη».

Στο Τριώδιο, η μετάνοια γίνεται γέφυρα για τη δικαίωση, όχι από μας, αλλά από τον Θεό, καθώς μόνον Εκείνος είναι ο Κριτής μας. Ο άνθρωπος, μετανοώντας, δοξάζει τον Θεό και ο Χριστός, τότε, τον συγχωρεί, τον ανακαινίζει και τον δοξάζει, ως καθαρό πλέον άνθρωπο, δείχνοντάς του το Φως της δόξας του, από αυτήν τη ζωή.

Έτσι, ο δοξάζων τον Θεό, προσφέρει σ' Αυτόν την καθαρά καρδιά και Εκείνος δοξάζει αυτήν την καρδιά και του χορηγεί την άκτιστη ενέργειά του, του προσφέρει τη θέα του Εαυτού του, το Φως της Δόξας Του, από αυτήν τη ζωή: «Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται».

Μέσα στο Τριώδιο της Ορθοδοξίας, προσφέρεται όλη αυτή η θεραπευτική αγωγή, που είναι συγκεκριμένη και έχει συγκεκριμένους καρπούς.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς αναφέρει ότι: «Ο Φιλάνθρωπος Πατέρας, δια του Υιού, μας συμφιλιώνει με τον Εαυτό του. Μας καλεί να εργαστούμε στον αμπελώνα Του για τους Εαυτούς μας και για τον αγώνα αυτόν μας δίνει μισθό. Τι απερίγραπτο μέγεθος φιλανθρωπίας. Ελάτε, μας λέει, πάρτε αιώνια ζωή, που προσφέρεται από μένα σε αφθονία. Έγώ ήρθα για να έχουν ζωή και με το παραπάνω ζωή'.

Αυτό το περίσσευμα ζωής είναι ο μισθός σε αυτούς που κοπίασαν για τους εαυτούς τους και καλλιέργησαν τους εαυτούς τους. Ας δούμε τι έκαναν όλοι αυτοί:

Πρώτα περιέκοψαν καθετί που ήταν περιττό και άχρηστο. Απομακρύνθηκαν εκούσια από καθετί, που ήταν εμπόδιο στην πνευματική τους καρποφορία και στον εσωτερικό τους πλουτισμό. Ποια είναι αυτά τα άχρηστα; Πλούτος, τροφή, ματαιοδοξία, κάθε πάθος ψυχής και σώματος πονηρό, κάθε άκουσμα και θέαμα και κάθε λόγος, που μπορεί να προκαλέσει βλάβη στην ψυχή.

Αν δεν φροντίσει κάποιος, με επιμέλεια, να κόψει όλα αυτά και να καθαρίσει τον βλαστό της καρδιάς, ποτέ δεν θα φέρει καρπό για αιώνια ζωή».

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>